

Слободан Мандић, историчар
Историјски архив Београда
slobodan.mandic@digitalnaistorija.net
<https://www.digitalnaistorija.net/>

Прикази сајтова (Web адресар) XLI

Anemi – Digital Library of Modern Greek Studies <<https://anemi.lib.uoc.gr>> (25. X 2022).

The screenshot shows the homepage of the Anemi Digital Library. At the top, there is a header with the logo 'Ανέμη' and the text 'The Digital Library of Modern Greek Studies'. Below the header, there is a navigation menu on the left side with options like Home, Search, Navigation, Antaeus-Index, About, Contact, Help, and Tutorials. The main content area features a welcome message: 'Welcome to the Digital Library of Modern Greek Studies, Anemi.' To the right of the text is an illustration of a historical scene with people and a windmill. Below the illustration, there is a paragraph describing the library's mission: 'Anemi Digital Library aims to provide simple and quick access to a rich collection of digitized material related to Modern Greek Studies. Apart from finding bibliographic information, the researcher can also browse the documents themselves in electronic form. Here you may find a great number of old and rare documents, as well as recent publications for which their creators allowed the digitization and free distribution over the Internet.' Further down, there is a paragraph about the library's founding: 'Anemi was founded in 2006 by the University of Crete Library. It embodies the final result of the Programme "Digital Library of Modern Greek Studies" which was funded by the Operational Programme "Information Society" (3rd CSF 2000-2006).' At the bottom, there is a copyright notice: '© Anemi's digital content is protected by copyright law. Access is provided solely for personal, educational or research purposes. Systematic storage or printing of the whole content of the digital items is strictly forbidden. Commercial use is strictly prohibited.' The footer includes logos for the University of Crete, the Ministry of Education and Religious Affairs, and the Keystones logo.

Дигитална библиотека модерних грчких студија је покренута још 2006. године од стране Универзитетске библиотеке Крита као круна пројекта започетог 2000. године. Обогађивања садржаја Библиотеке је настављано све до маја 2009. године. Унутар презентације корисницима су доступни бројни и богати дигитализовани садржаји, сакупљени са различитих страна, али претежно из колекција старих и ретких књига Универзитета на Криту. Једноставна форма сајта посетиоцима на левој страни екрана пружа вертикални мени, са подједнако истакнутим секцијама. Међу њима свакако издвајамо одељак *Навигација*, где је сав материјал распоређен и доступан у категоријама *дигиталне колекције*, *врста*

материјала, контрибутори. Дигиталне колекције чини неколико тематски организованих целина, од којих је најобимнија *Грчка дигитална библиографија од XV до XXI века* са око 12.500 јединица, односно доступних књига у дигиталном облику. Осим тога, поменимо још и збирке у којима су сабрана дела из историје књижевности, општих историја и историја Грка (*Антеј*), затим референтни материјали попут библиографија, речника, енциклопедија, приручника, хронологија и других публикација од користи за студије модерне Грчке (*Неохеленистис*), или целину *МанусКрит*, где је похрањено 77 рукописа који се данас чувају на Криту. Стручњацима за дигитализацију ће посебну пажњу привући страница са детаљним објашњењима о примењеним поступцима, стандардима и процесима спроведеним за реализацију овог пројекта (Tutorials/Οδηγοί). Међу бројним ретким и драгоценим примерцима дигиталних копија могуће је пронаћи праве раритете, попут историјске расправе *Клефте и сулиоте*, Војислава В. Рашића, штампане у Београду 1892. године. За мањи број дигитализованог материјала са нејасним статусом ауторских права, приступ је омогућен само унутар затворене мреже Универзитета.

Roy Rosenzweig Center for History and New Media, George Mason University 2019, Mapping Early American Elections <<https://earlyamericanelections.org>> (8. XI 2022).

Mapping Early American Elections

Essays Maps Blog Data About

Introduction: Mapping the First Party System

The *Mapping Elections* project turns records of electoral returns into maps of voting patterns.

Political Parties in the Early Republic

The early republic's nascent political parties evolved and coalesced around differing visions of America.

Electing Members of Congress in the Early Republic

Early American elections featured widely varying and often questionable electoral practices.

Democracy and the Importance of Voter Turnout

Congressional Incumbency in the Early Republic

Maryland's Political Geography in the Early Republic

About This Project

Explore how Americans voted for their legislators during the formative era of American politics, 1788–1825. *Mapping Early American Elections* provides interactive maps and tables of U.S. Congressional elections during the First Party System, contextual essays, open access data, and tutorials. Learn more.

Discover How to Use Our Maps
Tips for getting started with our maps.

Ready to Dive into the Data?
Our data is available for download.

Learn to Make Your Own Maps
Check out our tutorials for R and QGIS.

Презентација пројекта *Мапирање раних америчких избора* отвара прозор у формативни период америчке политике чинећи доступним интерактивне мапе

и визуелизације избора за Конгрес у периоду од 1787. до 1825. године. Поред резултата избора и просторних података на основу којих су мапе креиране, корисници се могу послужити и низом есеја са темама из политичке историје тог периода. Такође, ту су и упутства која би требало да подстакну на коришћење презентованих података за израду сопствених мапа (што може послужити и за тренинг у историјском истраживању кроз примену информационих технологија). Пројектни тим састављен од стручњака при *Центру за историју и нове медије Рој Розенцајг* са Универзитета Џорџ Мејсон у реализацији овог подухвата имао је огромну помоћ историчара Филипа Лемпија који је већи део каријере посветио реконструкцији извора за рани период избора у Америци. Овај научник је практично повратио изгубљену историју деценијама пожртвовано прегледајући архивску грађу, штампу и друге изворе, а у импресуму је наведен као пројектни консултант.

DÖW – Vienna Memento Wien

<<https://www.memento.wien>> (7. XI 2022).

У последњих неколико година широм света је реализовано више пројеката са циљем геолоцирања историјских објеката на савременим мапама у сврху едукације и обогаћивања знања о прошлости уз помоћ савремених технологија. Један од њих је и пројекат *Мементо Виена*, онлајн алатка оптимизирана и за мобилне уређаје, која омогућава приступ информацијама о жртвама наци-

стичког режима у Бечу. Користећи мапу града платформа приказује последње познате адресе пребивалишта страдалих, заједно са архивским документима и фотографијама особа и зграда. Уз интерактивне могућности корисници добијају прилику да се у виртуелном окружењу упознају са депортацијама и убиствима аустријских Јевреја. Имајући у виду да је у време аншлуса у Бечу живело око 185.000 Јевреја које су нацисти после 1939. године путем принудних пресељења унутар Беча, све више концентрисали дуж канала Дунава, сакупљање и презентација података и архивских докумената унутар овако замишљене платформе добија на значају. До сада су укључени детаљи за преко 50.000 страдалих. Међу њима налазимо и 24 особе рођене у Београду. Од марта 2019. *Мементо Виена* укључује и жртве политичког прогона, представљајући историју отпора и прогона на различитим местима у граду. Два главна нивоа претраге придружене базе података су према адресама и имену, презимену, години и месту рођења. За потребе пројекта је коришћена грађа из збирки Документационог центра аустријског отпора, допуњена материјалима из других институција из Аустрије и иностранства.

Рериховская энциклопедия

<<http://www.roerich-encyclopedia.facets.ru>> (2. X 2022).

Рериховская энциклопедия

Асеев Александр Михайлович

Асеев Александр Михайлович (1902-3-авг. 1993) - врач, издатель и один из авторов альманаха "Окультизм и Ига". Адресат множества писем Е.И. и Н.К. Рерихов.

В начале 1931 г. прочитав книгу "Агни-Йога", был потрясен и написал в издательство письмо со множеством вопросов. Письмо переслал Рерих, и 28.11.1931 Е.И. дал ответ. Был сразу исправлена ясность А.М. и в дальнейшем переписке Е.И. осветила многие вопросы Учения, особенно медицинские. Из всех адресатов А.М. был ближе всех к нему. "Кроме Кавказского про- светительского комитета, который ставил образовательные вопросы и давал возможность многого дать" (П11-19.7.34). Присланный архив, собранный А.М., собран от разных оцеди в Нью-Йоркском музее Рериха.

Далее переписку поддерживал и Н.К., а в феврале 1934 г. по просьбе А.М. перестал учиться - знав доверия. В 1933 г. (сентябрьская статья - от 22 марта) А.М. начал издавать в Болгарии (Юлустан) сборник "Окультизм и Ига", в котором с первого номера появились статьи Н.К. на его повеление себе особой графией - знаменитый инициализированный. Философия, Альманах представлял трудную проблему кругам оккультистов-любопытных русского зарубежья. Это могло бы вызвать враждебные публикации, если бы не Рерих, направлявший процесс к здоровому русло. Будучи медицин, А.М. с большим интересом следил за борьбой, что вызвало протест Е.И. А.М., впрочем, тут же поместил реплику на ее письмо в сборнике. Так что происшедшее было исключено. Е.И. заметила увеличение, и она, по Учению Рерихов, стала куратором альманаха, высказывая при этом мнение и исследование "Т.П. Судьба" на разные актуальные темы. Такого опыта диалога с широким общественностью она больше не имела вплоть до издания ее "Писем" в 1939 г. А позже - теми более.

В 1937 г., по-за закрытия типографии, печатание альманаха А.М. перенес в Болгарию, выпустил там 8-10 номеров, на чем издание летом 1938 г. прекратилось. Каждый из выпусков приносил лишь убыток, который А.М. покрывал из своих средств (от работы сельским врачом). А.М. сам выполнял, кроме редакторской и писательской работы, издание корреспонденции и финансовое обслуживание.

Война прервала переписку с Рерихами вплоть до 1948 г. А.М. стал получать от Е.И. сведения о исторических действиях, интерес и т.д., что поощряло и исследовательской работе (как практического доктора) и философско-эписто- и энциклопедическую (не было реализовано). Однако А.М. отбывал много писем Е.И. и возобновил ими с 1952 г. в Париже (С. Асеев) альманахи (см. "Окультизм и Ига. Летопись сотрудничества". М.: Сфера, 1996). В Юлустане Александр он перебрался в начале 1931 г. и возобновил переписку с Е.И. лишь через три года. Выпустил NN 11-66 "Окультизм и Ига" (до 1977 г.), после чего сначала передал издание Русскому Эзотерическому Обществу в Нью-Йорке, а после Валентины Сергеевны Навал, (Ластурин) Однако в первом случае получился новый альманах "Агни", а во втором вышел "Философия" N 67 инициализированное общество Ига (1978), и N 68 (июль 1982), покаяние, - Навал. Предложил издание около 1982 г. и инициализированному Архангу Шивару. Последнее годы прожил в Чаше Умер, по одной из версий, а 89 лет.

Характеристика его со стороны Е.И. сначала резко снизилась. Если в 1934 г., вследствие его исторических высказываний и не совсем довольных действий, она ему не доверяла и другим активно острого, то вскоре стала считать положительной "А. мне во многом и в своем развитии и при интеллектуальном доверии самостерожности самостерожности Рериховского учения, и в то же время не разбираться" (П11-23.1.35); "...самозащита и очень разбираться" (П11-21.2.35); "Надежда исключительно возмужавшему А.м. масса новых знаний случится. А. молчаливо, помогаю собирать разрозненные кусочки, сделать большое дело. Смыслы ему даны, и пока что он ничего не пишет о переживаниях и сомнениях со стороны узких издателей. Может быть, просто не придает им значения и делает свое святое дело" (П11-16.5.35); "Странно, А. ничего не боится, и никто его не трогает" (П11-27.6.35); "...очень радует меня, выразившимся в переписке сотрудничать... На него и у меня много вопросов" (П11-4-11.2.36); "...в Болгарии я делал много А.у-у" (П11-4.6.36).

А далее последовало: "А.М. А. не так откровенен. Он только что много страшной опасности попасть в сети одной описной авторитарности, пока что пишущий лишь фантасма, - а теперь, несмотря на внешнюю неопределенность предостережения, он возвращается в темноту. Длительный опыт А.М. про-за его молчаливости еще переживает, и потому он даже не исследован массы. Он считает своим долгом открыть остроту и протестную руку помощи каждому человеку в своей сфере. Не показывает он, что таким образом можно допустить и дальнейшее предостережение. Совершенствование еще отсутствует, пока что, пишу ему, конечно, совершенствование, что он может видеть себя ответственности всех окружающих, и он не может понять, что нельзя обещать себя с тиранин и колдован. По возможности он понимает, что Валентина Уртинская именно настаивает на таком объединении, совершенствовании успеха в виду, что указывает именно объединение сил, прежде всего требующее свою свободу основан более или менее высокой ответственности и единство Рериховского Навала, но не эзотерического смысла самих разрозненных элементов. Мы можем и должны терпеливо, а не поспешно, и добродушно, относиться ко всем существующим или бывшим оккультным группировкам, но мы не можем непрерывно сидеть с ними в один стол."

Интернет презентације посвећене појединим историјским личностима могу бити веома zgodno и корисно средство у ефикасном и брзом прикупљању неопходних података и њиховим упоређивањем са другим изворима. Упознавање са богатим и занимљивим животом руског сликара, филозофа, научника и писца Николаја Рериха (1874–1947), као и животом његове супруге и следбеника,

умногоме је олакшано постављањем web сајта на руском језику чију окосницу чини прикупљена и проверена историјска грађа са разних страна, претходно објављена као први том *Енциклопедије Рериха* у Новосибирску 2003. године. Презентација скромног дизајна, али једноставног и употребљивог садржаја, састоји се од неколико секција доступних путем менија са леве стране екрана. Посетиоци се овде могу упознати и претраживати информације у вези са лицима која су повезана са Рериховима, а међу којима има веома занимљивих личности и за истраживаче нашег поднебља, попут Александра Михаиловича Асеева (1902/3–1993), лекара, издавача и једног од аутора алманаха *Окултизам и јога*, који је покренут у Београду 1933. године. Ту је затим и речник с објашњењима појмова и именима која су поменута у делу *Учење живе етике*, као и анализа издања овог дела. Корисни су и одељци који садрже библиографије о Рериховима и каталог слика Н. К. Рериха, веома плодног аутора, чије су многе слике изложене у познатим светским музејима и галеријама.

Државна агенција «Архиви», *Промяната 1989. Преди и след* <<https://thechange1989.archives.bg>> (10. XI 2022).

Пројекат *Промене 1989. Пре и после* покренут је са идејом да се омогући приступ раније непознатом изворном материјалу који би употпунио многострукост сећања на тај период новије историје Бугарске. Већ у уводном тексту др Михаила Груева, директора бугарске Државне агенције „Архиви“, представљено је неколико полазних тачака за покретање пројекта, реализованог у сарадњи са националним телевизијским и радио кућама и Агенцијом за обелодањивање

докумената и за изјашњавање о припадности бугарских држављана Државној безбедности и обавештајним службама Бугарске народне армије. Поред осталог указано је и на то да не постоји општеприхваћено мишљење да ли се и када бугарска транзиција тачно завршила. Мишљења и у академским круговима о томе су различита, где преовладава оно да је окончана најкасније до 2007. године, док многи обични људи не препознају садашњост као нешто квалитативно дугачије од транзиције. Из тог разлога аутори сајта пажњу више усмеравају на почетни транзициони период. О томе говоре већ и наслови целина презентованих докумената на почетној страници сајта (*теме и догађаји*): „Перестројка” и бугарска „перестројка”; *Ветар промена у БКП; Економија 1987–1991; Спољна политика (1987–1991); Демонстрације отпора (1987–1989); Државни удар – 10. новембар 1989; Митинзи, поворке, празници, концерти, свакодневни живот; Рестаурација старих партија; Партијски конгреси; Устав из 1991. године*, итд. До сада је учињено доступним преко 1.100 раније непознатих докумената који су одабрани из Државне агенције „Архиви” широм Бугарске, допуњених документима поменуте Комисије и аутентичним снимцима из архиве Бугарске националне телевизије и Златног фонда Бугарског националног радија. Како аутори истичу, израда сајта би требало да представља само почетак објављивања новопрстиглих докумената из фондова Савеза демократских снага, као и о кључним личностима попут Жеље Желева или Радој Ралина.